

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

силабус навчальної дисципліни

ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма *«Англійська мова і література, друга іноземна мова, переклад»*

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Художній переклад
Викладач (-і)	Тацакович Уляна Тарасівна
Контактний телефон викладача	+380342596069
Е-mail викладача	uliana.tatsakovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Покликання для приєднання до курсу на сайті дистанційного навчання	https://d-learn.pro/course/subscription/through/url/b62a5da6e15d81214d7b
Консультації	середа 16:20 (покликання для приєднання в Zoom https://us04web.zoom.us/j/8138697647?pwd=NGx0bXZnY2orOWxBdEpY2VUQlpldz09)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є основні поняття, традиційні й новітні теорії, концепції, актуальні проблеми перекладознавства у галузі художнього перекладу, система тактик і прийомів для реалізації глобальних і локальних стратегій художнього перекладу та розв'язання труднощів на лексичному, граматичному та ін. рівнях, концепції аналізу та інтерпретації художнього тексту різних жанрів. Зміст навчання включає виконання письмових перекладів художніх текстів з англійської мови українською і навпаки. Курс спрямований на розвиток теоретичних знань у галузі художнього перекладу, умінь і навичок їх відповідального й творчого використання в науковій та професійній діяльності, критичної оцінки отриманих результатів, ідентифікації та пропонування шляхів розв'язання проблем.</p> <p><u>Ключові терміни:</u> художній текст, літературний жанр, художній стиль, стратегія, тактика, прийом, одомашнення, очуження, міжкультурне посередництво, транскреація, інтерпретація, переінтерпретація, foregrounding, інтертекстуальність, контекст, слова-реалії, ідіоматика, метафора, гумор, performability, ситуативна асиметрія, експлікативна асиметрія.</p> <p><u>Методи навчання:</u> інтерактивна лекція, дискусії, презентації, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p><u>Методи контролю:</u> тестування, письмова робота, усний та письмовий відгук на виконані завдання.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системних знань у галузі художнього перекладу та практичних навичок перекладу художніх текстів різних жанрів.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення студентів із традиційними та сучасними теоріями та підходами до перекладу прозових, поетичних, драматичних, аудіовізуальних текстів на різних етапах перекладацької діяльності, включаючи до- та постперекладацький аналіз; – забезпечення студентів інструментарієм перекладацьких стратегій, тактик і прийомів для ефективного розв'язання завдань і труднощів під час художнього перекладу; – сприяння формуванню перекладацької компетенції для успішної фахової діяльності та проведення наукових досліджень у галузі художнього перекладу. 	
4. Програмні компетентності	
<p><i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або</p>	

здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні;

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їхніх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

5. Програмні результати навчання

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття

Загальна кількість годин

лекції		12	
практичні заняття		18	
самостійна робота		60	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
3	035 Філологія	2	В
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття
			сам. роб.
Тема 1. Поняття і специфіка художнього перекладу.		2	2
<ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретико-методологічні підходи до проблем художнього перекладу. 2. Завдання, функції та вимоги до художнього перекладу. 3. Культурологічні й прагматичні аспекти перекладу художніх текстів. 4. Стратегії, тактики, прийоми в художньому перекладі. 			5
Тема 2. Художній текст як об'єкт перекладу.		2	2
<ol style="list-style-type: none"> 1. Критерії художності тексту. 2. Зміст і форма літературного твору. Художній образ у літературі. 3. Літературні роди і жанри. 4. Художня мова літератури. 5. Часова відстань і географічна віддаленість у художньому перекладі. 			5
Тема 3. Процес роботи над перекладом художнього тексту. Творча взаємодія автора й перекладача.		2	4
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вибір тексту для перекладу. 2. Етапи процесу перекладу. Аналіз й інтерпретація художнього тексту. 3. Труднощі відтворення авторського індивідуального стилю. Творча індивідуальність перекладача. 			10
Тема 4. Переклад прозових текстів.		2	6
<ol style="list-style-type: none"> 1. Лексичні труднощі перекладу художнього тексту. 2. Граматичні аспекти перекладу прозових художніх текстів. 3. Переклад художніх засобів і стилістичних прийомів. 4. Інтертекстуальність у перекладі. 			10
Тема 5. Поетичні тексти у перекладі.		2	2
<ol style="list-style-type: none"> 1. Відтворення версифікаційних особливостей поетичних творів: метрика, ритміка, строфіка, римування. 2. Відтворення звукової організації поетичних творів. 			5

Тема 6. Особливості перекладу драматичних текстів.		2	2	5																				
1. Орієнтація на читача/глядача драматичного тексту. 2. Специфічні проблеми перекладу драми та їх вирішення.																								
Тема 7. Відтворення комічного у художньому перекладі.				10																				
1. Мовні засоби творення комічного у художніх текстах. 2. Прийоми відтворення комічного в перекладі.																								
Тема 8. Аудіовізуальний переклад.				10																				
1. Кінопереклад як особливий вид аудіовізуального перекладу. 2. Дублювання і субтитрування.																								
ЗАГ.:		12	18	60																				
7. Система оцінювання навчальної дисципліни																								
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання навчальної дисципліни відбувається відповідно до регламентованих університетом критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів. Після завершення курсу студенти отримують залік за аудиторну роботу та підсумковий контроль. Максимальна кількість балів за аудиторну роботу складає 50 балів. Підсумковий контроль відбувається у формі тестування (10 балів) та виконання письмового перекладу (40 балів). Максимальна кількість балів за залік – 100 балів.																							
Вимоги до письмової роботи	Підсумковий контрольний переклад передбачає виконання перекладу двох уривків художнього тексту з української мови англійською та навпаки (максимальна оцінка – 40 балів). Критерії оцінювання письмової роботи:																							
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Критерії/бали</th> <th colspan="4" style="text-align: center;">Дескриптори</th> </tr> <tr> <th style="text-align: left;">Контент (макс. 40 б.)</th> <th style="text-align: center;">5</th> <th style="text-align: center;">4</th> <th style="text-align: center;">3</th> <th style="text-align: center;">2</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="vertical-align: top;">Цілісність і зв'язність тексту перекладу, відповідність оригіналу на змістовому рівні (10)</td> <td style="vertical-align: top;">Переклад повністю відтворює зміст оригінального тексту. Цілісність та зв'язність не порушена.</td> <td style="vertical-align: top;">Переклад передає зміст оригіналу, є цілісним та зв'язним, однак присутні певні розбіжності, що не впливають на розуміння тексту оригіналу.</td> <td style="vertical-align: top;">Переклад містить помітні розбіжності зі змістом оригіналу. Цілісність та зв'язність тексту певною мірою порушена, що ускладнює розуміння оригінального тексту.</td> <td style="vertical-align: top;">Переклад значно відрізняється від оригіналу за змістом. Цілісність та зв'язність тексту значно порушена.</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">Лексичний рівень (5)</td> <td style="vertical-align: top;">У перекладі відсутні лексичні помилки. Значення слів точно відтворене.</td> <td style="vertical-align: top;">Присутні незначні лексичні неточності.</td> <td style="vertical-align: top;">Значна кількість лексичних помилок, що призводить до помітних розбіжностей між перекладом та оригіналом.</td> <td style="vertical-align: top;">Велика кількість помилок в лексичному використанні, що суттєво впливає на розуміння перекладу.</td> </tr> </tbody> </table>				Критерії/бали	Дескриптори				Контент (макс. 40 б.)	5	4	3	2	Цілісність і зв'язність тексту перекладу, відповідність оригіналу на змістовому рівні (10)	Переклад повністю відтворює зміст оригінального тексту. Цілісність та зв'язність не порушена.	Переклад передає зміст оригіналу, є цілісним та зв'язним, однак присутні певні розбіжності, що не впливають на розуміння тексту оригіналу.	Переклад містить помітні розбіжності зі змістом оригіналу. Цілісність та зв'язність тексту певною мірою порушена, що ускладнює розуміння оригінального тексту.	Переклад значно відрізняється від оригіналу за змістом. Цілісність та зв'язність тексту значно порушена.	Лексичний рівень (5)	У перекладі відсутні лексичні помилки. Значення слів точно відтворене.	Присутні незначні лексичні неточності.	Значна кількість лексичних помилок, що призводить до помітних розбіжностей між перекладом та оригіналом.	Велика кількість помилок в лексичному використанні, що суттєво впливає на розуміння перекладу.
Критерії/бали	Дескриптори																							
Контент (макс. 40 б.)	5	4	3	2																				
Цілісність і зв'язність тексту перекладу, відповідність оригіналу на змістовому рівні (10)	Переклад повністю відтворює зміст оригінального тексту. Цілісність та зв'язність не порушена.	Переклад передає зміст оригіналу, є цілісним та зв'язним, однак присутні певні розбіжності, що не впливають на розуміння тексту оригіналу.	Переклад містить помітні розбіжності зі змістом оригіналу. Цілісність та зв'язність тексту певною мірою порушена, що ускладнює розуміння оригінального тексту.	Переклад значно відрізняється від оригіналу за змістом. Цілісність та зв'язність тексту значно порушена.																				
Лексичний рівень (5)	У перекладі відсутні лексичні помилки. Значення слів точно відтворене.	Присутні незначні лексичні неточності.	Значна кількість лексичних помилок, що призводить до помітних розбіжностей між перекладом та оригіналом.	Велика кількість помилок в лексичному використанні, що суттєво впливає на розуміння перекладу.																				

	Граматичний рівень (5)	Відсутність граматичних помилок.	Присутні незначні граматичні помилки.	Присутні серйозні граматичні помилки, що певною мірою порушують цілісність та зв'язність тексту.	Велика кількість граматичних помилок, що значно впливає на цілісність та зв'язність тексту.
	Збереження жанрово-стильових особливостей оригіналу (10)	Переклад зберігає або вдало компенсує жанрово-стилістичні особливості оригіналу.	Присутні незначні недоліки під час відтворення жанрово-стильових особливостей оригіналу.	Переклад має помітні відхилення від жанрово-стилістичних особливостей оригіналу.	Переклад великою мірою не відтворює жанрово-стильові особливості оригіналу.
	Дотримання орфографічних і пунктуаційних норм (10)	Всі орфографічні та пунктуаційні норми дотримано.	Декілька незначних помилок у написанні слів або використанні пунктуаційних знаків.	Присутні серйозні помилки у написанні слів або використанні пунктуаційних знаків, що ускладнюють розуміння перекладу.	Значна кількість серйозних помилок у написанні слів або використанні пунктуації.

*1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним вище;

*0 – робота не здана.

Підсумкове тестування базується на матеріалі, розглянутому на всіх лекціях та практичних заняттях. Контрольне тестування проводиться на платформі d-learn.pro і оцінюється у 10 балів.

Практичні заняття	Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість балів за практичні заняття – 50 балів, що розраховуються як середнє арифметичне усіх занять.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма задачі – комбінована.

8. Політика навчальної дисципліни

Курс читається англійською мовою.

Максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за аудиторну роботу (50), підсумкове тестування (10) та підсумкову контрольну роботу (переклад) (40).

При виставленні **заліку** (максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять (за участь в обговоренні теоретичного матеріалу й виконаних перекладів), а також бали за підсумкові види контролю. Не допускається користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими пристроями під час опитування та проходження тестування, а також використання машинного перекладу та штучного інтелекту для виконання письмових завдань. Студенти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття в письмовій формі.

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням підсумкового тестування в системі дистанційного навчання d-learn.pro, виконанням письмових завдань (перекладів) та підсумкового контрольного перекладу відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.->

[grafik.pdf](#)

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2.

На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні письмових робіт.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати фідбек щодо якості викладання дисципліни <https://forms.gle/iYthEoZE2Z6ntWUcA>

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні документи/polozhenja/>

9. Рекомендована література

1. Бистров Я. В., Кобута К. С. Відтворення інтертекстуальної цитати у перекладі роману Майкла Каннінгема "The Hours" українською мовою. *Нова філологія*. 2022. Вип. 85. С. 29-35. <http://www.novafilohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/download/699/661>
2. Білик О. І., Гернер Ю. Особливості відтворення стилістичних засобів та реалій роману Арундаті Рой «Міністерство граничного щастя» в українському перекладі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31 (70). № 2. Ч. 2. С. 29-34. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/11754>
3. Дзера О. В. Intertextuality and translation theory: strategies of research (Інтертекстуальність і теорія перекладу: стратегії дослідження). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2018. Вип. 2(70). С.11-15. <https://eprints.oa.edu.ua/7671/1/5.pdf>
4. Єрмоленко С., Русанівський В. Літературна мова і художній переклад. *Культура слова*. 2018. №89. С. 107-119. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/180156/12-Yermolenko.pdf?sequence=1>
5. Карбашевська О. В. Пейзажні та предметно-речові деталі у новелах Василя Стефаника та їх англomовний переклад. *Прикарпатський вісник Наукового*

- товариства імені Шевченка. Слово.* 2022. № 16(63). С. 304-322.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/16474>
6. Карбашевська О. В., Лабінська М. Відтворення психологічних портретів персонажів роману Сильвії Плат “The Bell Jar” в українському художньому перекладі Ольги Любарської. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. Вип. 2(24). С. 152-159. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/9449>
 7. Лащик Н. М., Кучера А. М. Переклад художнього тексту та інтерпретація (літературознавчий аспект). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово.* 2019. №3(55). С.198-204. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/3346>
 8. Мінцис Е.Є., Колдра Л.А. Лінгвостилістичні особливості перекладу художнього тексту (на матеріалі твору Люсі-Мод Монтгомері *Anne Of Green Gables* та його україномовного варіанту). *Науковий Вісник Херсонського державного університету.* Херсон. Вип. 1. Т. 2. 2018. С. 138-142.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/7653>
 9. Петрина О., Іванків О. Особливості використання перекладацької трансформації опущення при перекладі автобіографічних творів (на матеріалі перекладу твору МейМаск «Жінка, в якій є план»). *Нова філологія.* 2022. № 87. С. 52-58.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/15962>
 10. Тацакович У.Т. Інтертекстуальність у перекладі: Загальний огляд та обґрунтування інтегрованого підходу. *Закарпатські філологічні студії.* 2019. Вип. 11. Т. 2. С. 51-57. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/6513>
 11. Тацакович У. Т. Когнітивне перекладознавство: становлення, сучасний стан і перспективи розвитку. *Закарпатські філологічні студії.* 2021. Вип. 17. Т. 2. С. 98-104. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/13447>
 12. Тацакович У. Т. Лінгвокогнітивні інструменти дослідження перекладу: операції конструалу. *Південний архів (філологічні науки).* 2020. Вип. LXXXII. С. 141-146.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/13446>
 13. Тацакович У. Т. Практикум з художнього перекладу (для студентів 2 курсу ОР магістр англійського відділення денної та заочної форм навчання). Івано-Франківськ, 2023. 72 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/16539>
 14. Шмігер Т. В. Тлумачення Чосера через біблійну та літургійну традицію: випадок перекладу «Прологу ігумена» з «Кентерберійських оповідань» сучасною англійською та українською мовами. *Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово.* 2022. № 17(65). С. 21-33.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/16533>
 15. Landers, E. C. Literary translation: A practical guide / ed. G. Samuelsson-Brown. In: *Topics in Translation. Vol. 22. Multilingual Matters,* 2001.
http://www.academia.edu/44014715/LITERARY_TRANSLATION_A_Practical_Guide
 16. Nikonova, V.H., Boyko, Ya.V., Savina, Yu.O. Incongruity-specific British and American Humour from the Perspective of Translation Studies. *Kalby studijos/Studies about Languages.* Kaunas, 2019. No. 35. P. 89–103.
<https://kalbos.ktu.lt/index.php/KStud/article/view/22962>

Викладач

Тацакович У.Т.